

# מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

גג א מיי פ"ח מהל' ק"ש הלכה ד סגן עשין יח טו"ש א"ח פ"י סא טעין יג ו'כ אלפס גרסת פ"ד ק"א י'א:]

(א) גרסת י: [במשני דקמס כל ז' ו' להשעה ועמ"י ט"ו, ג] [פנהדין מו, א] [ש' מוס' ע"ג ז' ד"ה היסו, ד] [ו'תוספתא פ"ג ט"ז, ה] [פ"ג ט"ז פ"י, ו] [מנחות ע"ג, ו] [תוספתא, פ"ג ט"ז, ו] [מנחות ע"ג, ח] [י"שעיה למ, ט] [דף י"א, ט] [בנפסוק: למת, ט] [דף י"א, ט] [שמות: למת, ט] [לפני ול, ט] [בס"א לפת: שאלו טהא אותו כל השנה, ט] [וע"י מוס' מנחות ע"ג, ד"ה וזכרין, ו]

ואוכלין מתחסה הנשרין. תחת הדקל המשיך פירותיו היו אוכלין מן הנושרות. וטעמא דכולהו מפרש בגמרא: ונוטין פיהא לירק. והוא פטור מן הפיאה כדמפרש בגמרא [ע"ב:]: ומיחו צידן. משום דקא מפקעי ליה ממעשר שהיו עניים אוכלין אותה פיאה בציצלה לסדורין שהיא פיאה גמורה ולקטו שמה ופיאה פטורין מן המעשר משום דהפקר מינה: גמ' גירר עלמוס אבינו. משום כפרה ולא קברו בכבוד דכרגש ומטה נאה ומפני קידוש השם שימגנה על רשעו ויסקרו הרשעים: דינס נחש הנחשפ. לפי שהיו טועים אחריו: וגנו ספר רפואות. כדכתבי' והטוב

ואוכלין מתחת הנשרים בשבת ונותנין פאה לירק ומיחו בידם חכמים: גמ' ת"ר ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו ויגרר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו כיתת נחש הנחשת והודו לו גנו ספר רפואות והודו לו ועל שלשה לא הודו לו קוצין דלתות של היכל ושיגרון למלך אשור ולא הודו לו סתם מי גיחון העליון ולא הודו לו עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו: מרכיבי דקלים כל היום וכו': היכי עבדי אמר רב יהודה מייתי אסא דרא ושיכרא דרפסא וקימחא דשערי דרמי בנמא דלא דקא חלפי עליה ארבכעין יומין ומרתחו להו ושדו להו דליקלא בליביה וכל דקא בארבע אמות ידיה אי לא עבדי ליה הכי צאוי לאלתר רב אחא ברביה דרבא אמר מנחי כופרא דיכרא לנוקבתא: וזכרין את שמע: היכי עבדי אמר רב יהודה אומרים ישמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין רבא אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים ה' היום על לבבך דמשמע היום על לבבך ולא מחר על לבבך: ת"ר כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין דברי רבי מאיר רבי יהודה אמר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואנן מאי טעמא אמרינן ליה כדדריש ר' שמעון בן לקיש דאמר רשב"ל יוקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמה חס ושלום יש בכמותי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמרי רבנן היכי נעביד נאמרוהו לא אמרו משה רבינו לא נאמרוהו אמרו יעקב התקינו שיהו אומרים אותו בחשאי אמר רבי יצחק אמרי דבי רבי אמי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדיה להביא חשאי אמר רבי אבהו התקינו שיהו אומרים אותו בקול רם מפני תרעומת המינין ובנהרדעא דליכא מינין עד השתא אמרי לה בחשאי: תנו רבנן ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים ואלו ברצון חכמים מרכיבין דקלים כל היום וזכרין את שמע וקוצרין לפני העומר ואלו שלא ברצון חכמים גודשין לפני העומר ופורצין פרצות בגנותיהן ובפרדסותיהן להאכיל גשר לעניים בשני בצורת בשבתות וימים טובים ומתירין גמוזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה דברי רבי מאיר אמר לו רבי יהודה אם ברצון חכמים היו עושין יהו כל אדם עושין כן אלא אלו ואלו שלא ברצון חכמים היו עושין על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם ואלו שלא מיחו בידם מרכיבין דקלים כל היום וזכרין את שמע וקוצרין וגודשין לפני העומר ואלו שמיחו בידם מתירין גמוזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה ופורצין פרצות בגנותיהן ופרדסיהן להאכיל גשר לעניים בשבתות וימים טובים בשני בצורת נותנין פיהא לירק ומיחו בידם חכמים וסבר רבי יהודה קצירה שלא ברצון חכמים היא והתנן אנשי יריחו קוצרין לפני העומר ברצון חכמים וגודשין לפני העומר שלא ברצון חכמים ולא מיחו בידם חכמים

## תורה אור השלם

1. שמע ישראל יי אלהינו יי אהד.

- דברים ד ו
- יהי הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: דברים ו
- ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם בארצות הימים: בראשית מט א

## הגהות הב"ח

(א) גמרא הנהיג לה משפטי ר"ל אין מאריבין דנין להאי כלל ומינת א"י' נמקס:

## מוסף תוספות

א. וא"כ ליכא קבלת מלכות כלל. מוס' ר"פ.

## רבינו חננאל

פירוש צאוי. יבש. וזכרין את שמע. קיימא לן רבי יהודה דאמר לא שרי כורכין שמע ישראל עם ואהבת את ה', אלא לעולם מפסיקין הוה. אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ומאי כורכין דקתני דלא הוה מפסיק דבר אחר בין שמע וזכרין את ה' אלקיך. ואנן מאי טעמא אמרי ליה, כי הא דרשב"י וי' שמעון בן פזי, ויקרא יעקב אל בניו, מלמד שבקש לגלות הקץ לבניו, ונסתלקה שכינה ממנו, אמר דלמא חס ושלום פסול יש במטתו, פתחו כולן ואמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, כיון ששמע להם כך פתח הוא ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. התקינו חכמים במקום שאין בו מינין לאמרו בחשאי, ובמקום שיש בו מינין אומרים אותו בקול. באורשא"ה הוה שכיחו מינין.

(א) מדברי רש"י א"ל נהיה שהיה גורם בגמ' אמר רבי אבהו פאהא תקתי וכו' ולפיכך הוה טעם משום דבאשח' הוה שמיחו מינין.

## לעני רש"י

לר"י. דפנה. ברי"ש. גרורים (ובפרט פירות הדפנה). שובר"ג [שיאר"ן]. סמבוק (צמח). ארשידור"א. בשר מטוגן ומתובל.

## מוסף רש"י

גירר עצמות אביו. לפי שהיה רשע זכו ולא היה כבוד צדקו. נהג בו כבוד צדקו. להולילו כהונן מנשות וכו' וספר (ברכות ו'). גג ספר רפואות. כ"י שיעבוד חמשים (שם). סתם מי גיחון. כ"י שלוש דברי הימים (ב) ולמה כ"י שלם יבאו מלכי אשור וימלאו מיס לשתות, ולא זכו גיחון הנהר הגדול, דהוא לא נחלך ישראל היה, אלא מינין קטן הוא פטון לירושלים, שנתמך (מ"א ה) והורסת אותו אל גיחון, ונתמגמגמין ותמחין ימיה לנלוותא (ברכות ט'). ולא היו מפסיקין. יתן ריח שמע דקלים (מנחות ט). מרכיבין דקלים כל היום. על ארבע עשר ניסן, דסברי לכו מנלכס טעובס היא (שם). וקוצרין לפני העומר. הי' דלמך ר' מאיר (שם) מנלכין שקין ירושלים מנלכין קתו וקל שלם כילון חמשים, דגור דלמא אמי למיכל מניה, הסם הוא עשוקי ציה עובא קצירה ועומרין וקל והקצה, ועד שלם נמקוס פסדא היה, אלא אנשי יריחו דקספילא איכא וקצירה לתדה שמע לה, מודה ר' מאיר דכלתון חמשים הוא, מעד מלמא שמי נדיסה (שם) מתירין גמוזיות של הקדש. בנהלס, הו ממיס עפיס של חרוב ושקיעה שהיו אומרים אלוטוט לא הקדשין אלא קרות עיקר האילן ואט מירי גמחוס, וקא סברי אין מעילס בגדולין, ולהכי נקט חרוב ושקמה, דקמתייחו לקרות קיימי (שם טו). להאכיל גשר. פירות שמתא האילן ששיר, ודגנ גרו שמת' עילה ויתלוט (שם). נותנין פאה לירק. ואין פאה נהגה בה, דכלל אמרו נפאה כל שהוא אולג ושמר ומכניסו לקום, ואמרין (שבת סא). מנינין לקיום למעשי ירק, וכו' יהי פאה מפקעי לה ליק פאה ממעשר שלם דקין (מנחות טו).

לעני רש"י. ופניו משני רש"י: שמע ישראל לא ציהים היו אומרים: נימריה. להאי שם כבוד מלכותו נקריט שמע: יקי קדירה. ארשדור"א: יש לה לער. לער גופה ממתת המאווה: מפני תרעומת המינין. שלא יהו אומרים עלינו שאנו מוסיפין דבר שאינו הגון בחשאי. ומאן דגרסי שהיו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד מפרש שהיו אומרים אותו בקול רם כשאר הקרייה וצייניה לא היו מינין: גשר. פירות הנושרין: ה"ג מסידין ממוזים של הקדש של חרוב ושל שקמה. כשהוקדשו הקדשין תחילה וייתוספו הגידולין: קוצרין לפני העומר ברצון חכמים. כלומר לא הקפידו חכמים דליסורא דאורייתא ליכא דמקום שאי אשה מציא הוא ואיסורא דרבנן גמי ליתא דילמא אמי למיכל מיניה לא גזרו דהא חדש מיכל דיבלי מיניה ט' כולי שמת' שאינו נוהג אותו כל השנה ט': וגודשין שלם ברצון חכמים. כיון דלאו פסידא הוא גזרו רבנן שימתינו משום שמתוך שהוא מתעסק בו אמי למיכל מיניה: